

Záviš Kalandra správně varoval před Sověty

seriál

**OSOBNOSTI
VALAŠSKA**

Závěš Kalandra
(10.11.1902 – 27.6.1950)

Závěš Kalandra se narodil ve Frenštátě pod Radhoštěm, ve Valašském Meziříčí navštěvoval gymnázium a své mládí prožil ve Vsetíně, kde jeho otec pracoval jako lékař. V roce 1922 začal studovat v Praze klasickou filologii a filozofii. Kvůli zájmu o veřejné a sociální záležitosti jej v mládí oslovily myšlenky komunismu a během studií se stává členem strany. Po dokončení vysoké školy je jmenován šéfredaktorem Rudého večerníku a o rok později se přesouvá na stejnou pozici do Rudého práva.

Kalandra byl člověk vysoce inteligentní a brzy si uvědomil nelidskou podstatu stalinského komunismu, kterou v KSČ prosazoval Klement Gottwald. S vede-

ním strany se ve 30. letech dostával neustále do konfliktů, které vyvrcholily jeho kritikou moskevských procesů v roce 1936, za což byl vyloučen ze strany. Poté se věnoval publikační činnosti a zabýval se psychoanalýzou, Schopenhauerovou filozofií a byl také členem surrealistické skupiny.

V roce 1939 Kalandru zatkl gestapo na základě jeho komunistické minulosti (nevědělo našťástí o jeho činnosti v odbojové skupině V boj). Až do konce války byl vězněn v koncentračních táborech Ravensbrück a Sachsenhausen. Po osvobození se Kalandra plně věnoval literární a vědecké tvorbě, v ní se zaměřil na studium nejstarších českých dějin (České pohanství, 1947) i revoluce 1848-49 v českých zemích a na Slovensku (Zvon svobody, 1948).

Po válce Kalandra varoval před Sověty a jejich pomstychtivostí, jeho slova se ukázala více než prorocká. V listopadu 1949 jej zatkla StB. Stal se součástí vy-

konstruovaného procesu, kde byl spolu s Miladou Horákovou, svým přítelem Oldřichem Peclm a Janem Buchalem odsouzen k trestu smrti za špionáž a velezradu. I během zmanipulovaného procesu zůstal nezlomen a k absurdním obviněním přistupoval s ironií a sarkasmem, i když věděl, jaký osud jej čeká. K popravě Závěše Kalandry došlo ráno 27. 6. 1950.

Procesu se dostalo mezinárodního ohlasu a proti rozsudku protestovali spisovatelé André Breton a Albert Cami. V 60. letech se objevily snahy o plnou rehabilitaci Kalandry, ale nástup normalizace jim učinil přítrž (podařilo se jen zrušit rozsudek). Až po roce 1989 se obviněním v procesu dostalo plné rehabilitace a Závěš Kalandra byl in memoriam vyznamenán Řádem T.G. Masaryka I. třídy.

Pavel Mašláň, Muzeum regionu Valašsko